

Анотований список флори проєктованого ботанічного заказника «Старошведський» (Херсонська область, Україна)

ІВАН ІВАНОВИЧ МОЙСІЄНКО
ПОЛІНА МИХАЙЛІВНА ДАЙНЕКО
МАРІЯ ЗАХВАТОВИЧ
ІВОНА ДЕМБІЧ
БАРБАРА СУДНІК-ВОЙЦИКОВСЬКА

MOYSIYENKO I.I., DAYNEKO P.M., ZACHWATOWICZ M., DEMBICZ I., SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B. (2019). **An annotated list of the flora of the projected reserve «Staroshvedskyi» (Kherson region, Ukraine).** *Chornomors'k. bot. z.*, **15** (2): 185–201. doi: 10.32999/ksu1990–553X/2019–15–2–7

The planned botanical nature reserve of local importance “Staroshvedskyi” is located in the area of the Zmiivka and Chervonyi Maiak councils, Beryslav District, Kherson Region, Ukraine. The proposed name of the reserve is associated with the existence of a Swedish colony here since the end of the XVIII century. The reserve planned to be built on an area of 263 hectares, including two ravines (so called ‘balkas’: Kostyrskya and Shyroka) and a 3,5 kilometers long Dniepro river terrace. The territory is characterized by a wide variety of natural conditions. In addition to dominant steppe habitats, there are also meadows, scrublands, forest plantations and ruderal habitats, outcrops of limestone, loess and clay, limestone cliffs, and the Dniepro Reservoir. A list of the flora of the planned botanical nature reserve “Staroshvedskyi” includes 359 species of vascular plants, which belong to 222 genera, 68 families, 3 classes and 2 divisions. A good representation and a range of natives (279 species, 77.7%), steppe (171 species, 44.8%) and non-synanthropic plants (123 species, 34.2%) indicate a high level of preservation of the object. The projected reserve shows a high conservation value at the regional, national and international level: ten plant species are included in the Red List of Kherson Province (*Amygdalus nana*, *Bellevalia sarmatica*, *Bromopsis heterophylla*, *Ephedra distachya*, *Hyacinthella leucophaea*, *Jurinea stoechadifolia*, *Poa sterilis*, *Quercus robur*, *Vinca herbacea* and *Vitis sylvestris*), ten plant species are included in the Red Data Book of Ukraine (*Astragalus dasyanthus*, *A. ponticus*, *Elytrigia stipifolia*, *Ornithogalum boucheanum*, *Stipa capillata*, *S. lessingiana*, *S. pulcherrima*, *S. ucrainica*, *Tulipa biebersteiniana* and *T. gesneriana*), and six vegetation communities are included in the Green Data Book of Ukraine (*Amygdaleta nanae*, *Elytrigieta stipifoliae*, *Stipeta capillatae*, *Stipeta lessingianae*, *Stipeta pulcherrimae*, *Stipeta ucrainicae*). Furthermore, one species (*Jurinea cyanoides*) and a range of habitats are covered by the Resolution № 4 to the Bern Convention (E1.2. Perennial calcareous grassland and basic steppes and F3.247 Ponto-Sarmatic deciduous thickets), and by the EU Habitats Directive. Taking the above into account, there is an urgent need to establish the botanical nature reserve of local importance “Staroshvedskyi”.

Keywords: vascular plants, rare communities, habitats, steppe, conservation

МОЙСІЄНКО І.І., ДАЙНЕКО П.М., ЗАХВАТОВИЧ М., ДЕМБІЧ І., СУДНІК-ВОЙЦИКОВСЬКА Б. (2019). **Анотований список флори проєктованого заказника «Старошведський» (Херсонська область, Україна).** *Чорноморськ. бот. ж.*, **15** (2): 185–201. doi: 10.32999/ksu1990–553X/2019–15–2–7

Проектований ботанічний заказник місцевого значення «Старошведський» планується створити на землях Зміївської та Червономаяцької сільських рад Бериславського району Херсонської області. Пропонована назва заказника пов'язана з існуванням тут шведської колонії, починаючи з кінця XVIII століття. Заказник планується створити на території площею 263 га, що включає 2 балки (Костирську і Широку) та 3,5 км тераси Дніпра між ними. Територія проєктованого заказника характеризується досить високим різноманіттям природних умов; окрім домінуючих степових оселищ тут представлені луки, чагарникові зарості, штучні лісові насадження, відслонення вапняків, лесів та глин, а також кліф, узбережжя та акваторія водосховища та рудеральні оселища. Анотований список флори судинних рослин проєктованого ботанічного заказника «Старошведський» включає 359 видів судинних рослин, що відносяться до 222 родів, 68 родин, 3 класів та 2 відділів. Високе представництво аборигенних (279 видів, або 77,7 %), степових (171 вид, або 44,8 %) та несинантропних (123 види, або 34,2 %) рослин вказує на досить добрий рівень збереженості природних комплексів об'єкту, що створюється. Проєктований заказник має високу соціологічну цінність на регіональному, національному та міжнародному рівні. На регіональному рівні його природоохоронне значення репрезентують 10 видів рослин, що включені до Червоного списку Херсонської області (*Amygdalus nana*, *Bellevalia sarmatica*, *Bromopsis heterophylla*, *Ephedra distachya*, *Hyacinthella leucophaea*, *Jurinea stoechadifolia*, *Poa sterilis*, *Quercus robur*, *Vinca herbacea* та *Vitis sylvestris*). Висока соціологічну цінність національного рівня зумовлена зростанням тут 10 видів рослин, що занесені до Червоної книги України (*Astragalus dasyanthus*, *A. ponticus*, *Elytrigia stipifolia*, *Ornithogalum boucheanum*, *Stipa capillata*, *S. lessingiana*, *S. pulcherrima*, *S. ucrainica*, *Tulipa biebersteiniana* та *T. gesneriana*) та 6 рослинних угруповань, включених до Зеленої книги України (*Amygdaleta nanae*, *Elytrigietea stipifoliae*, *Stipeta capillatae*, *Stipeta lessingianae*, *Stipeta pulcherrimae* та *Stipeta ucrainicae*). Соціологічне значення на міжнародному рівні зумовлене зростанням тут рослини, що включена до Резолюції № 6 (Додаток 1) Бернської конвенції та Додатку II Оселищної директиви ЄС – *Jurinea cyanoides*; також тим, що більшість території проєктованого заказника є оселищами Резолюції № 4 Бернської конвенції (E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи та F3.247 Понтично–сарматські листопадні чагарникові зарості). Ці ж оселища під дещо іншими назвами включені до Додатку I Оселищної директиви ЄС. Враховуючи високу соціологічну цінність даної території необхідно створити тут ботанічний заказник місцевого значення «Старошведський».

Ключові слова: судинні рослини, рідкісні угруповання, оселища, степи, охорона

МОЙСИЄНКО І.І., ДАЙНЕКО П.М., ЗАХВАТОВИЧ М., ДЕМБИЧ І., СУДНИК-ВОЙЦКОВСЬКА Б. (2019). **Аннотированный список флоры проектируемого заказника «Старошведский» (Херсонская область, Украина).** *Черноморск. бот. ж.*, **15** (2): 185–201. doi: 10.32999/ksu1990–553X/2019–15–2–7

Проектируемый ботанический заказник местного значения «Старошведский» планируется создать на землях Змиевского и Красномаяцкого сельских советов Бериславского района Херсонской области. Предложенное название заказника связано со шведской колонией, существовавшей на данной территории начиная с конца XVIII века. Заказник планируется создать на территории площадью 263 га, что включает 2 балки (Костырскую и Широку) и 3,5 км террасы Днепра между ними. Территория проектируемого заказника характеризуется достаточно высоким разнообразием природных условий: помимо доминирующих степных сред обитания здесь представлены луга, кустарниковые заросли, искусственные лесные насаждения, обнажения известняков, лесов и глин, а также клифф, побережье и акватория водохранилища и рудеральные среды обитания. Аннотированный список флоры сосудистых растений проектируемого ботанического заказника «Старошведский» включает 359 видов сосудистых растений, которые относятся к 222 родам, 68 семействам, 3 классам и 2 отделам. Высокое представительство аборигенных (279 видов, или 77,7 %), степных (171 вид, или 44,8 %) и несинантропных (123 вида, или 34,2 %) растений указывает на довольно хороший уровень сохранности природных комплексов создаваемого объекта. Проектируемый заказник имеет высокую соціологічну цінність на регіональному, національному и международном уровне. На региональном уровне его природоохоронное значение представляют 10 видов

растений, включених в Красний список Херсонської області (*Amygdalus nana*, *Bellevalia sarmatica*, *Bromopsis heterophylla*, *Ephedra distachya*, *Hyacinthella leucophaea*, *Jurinea stoechadifolia*, *Poa sterilis*, *Quercus robur*, *Vinca herbacea* и *Vitis sylvestris*). Высокая созологическая ценность национального уровня обусловлена произрастанием на данной территории 10 видов растений, относящихся к Красной книге Украины (*Astragalus dasyanthus*, *A. ponticus*, *Elytrigia stipifolia*, *Ornithogalum boucheanum*, *Stipa capillata*, *S. lessingiana*, *S. pulcherrima*, *S. ucrainica*, *Tulipa biebersteiniana* и *T. gesneriana*) и 6 растительных сообществ, включенных в Зеленую книгу Украины (*Amygdaleta nanae*, *Elytrigieta stipifoliae*, *Stipeta capillatae*, *Stipeta lessingiana*, *Stipeta pulcherrimae* и *Stipeta ucrainicae*). Созологическое значение на международном уровне обусловлено произрастанием в пределах заказника растений, включенных в Резолюцию № 6 (Приложение 1) Бернской конвенции и Приложение II Директивы ЕС о средах обитания – *Jurinea cyanoides*; также тем, что большая часть территории проектируемого заказника являются биотопами Резолюции № 4 Бернской конвенции (Е. 1.2 Кальцефильные многолетние злаковники и степи и F3.247 Понто–сарматские заросли листопадных кустарников степной зоны). Эти же биотопы под другими названиями включены в Приложение I Директивы ЕС О биотопах. Учитывая высокую созологическую ценность данной территории, необходимо создать здесь ботанический заказник местного значения «Старошведский».

Ключевые слова: сосудистые растения, редкие сообщества, биотопы, степи, охрана

Збереження біорізноманіття степових екосистем, зважаючи на масштаби трансформації цього біому в Європі, є надзвичайно актуальним питанням. Важливим етапом на шляху до ефективної охорони степів є інвентаризація біорізноманіття існуючих та перспективних заповідних об'єктів. В рамках цього важливого напрямку наукових досліджень нами проведено інвентаризацію флори проектного ботанічного заказника місцевого значення «Старошведський».

Ця територія в ботанічному відношенні ще не досліджувалася. Попередні наші дослідження проводилися в рамках українсько-шведського проекту «Як був переможений Схід: на шляху до екологічної історії Євразійського степу». Зокрема, на території проектного заказника було закладено 4 “biodiversity plots” за стандартами EDGG [DENGLER et al., 2016], в межах яких було досліджено 8 проб видового багатства на ділянках різного розміру (0,0001 м², 0,001 м², 0,01 м², 0,1 м², 1 м² та 10 м²), виконано 8 детальних геоботанічних описів, проведено дослідження проб біомаси та ґрунту, досліджені деякі інші параметри рослинного покриву. Також було виконано 25 геоботанічних описів площею 10 м² кожен, в рамках дослідження “hot spot” біорізноманіття на території колишньої Старошведської волості (загалом в її межах було здійснено 117 таких геоботанічних описів у різних типах екосистем). Крім того, на території колишньої Старошведської волості нами проводилося дослідження флори курганів [МОУСИЄНКО et al., 2006, 2015; DEMBICZ et al., 2016, 2018], флори Старошведського пізньоскіфського городища [МОУСИЄНКО et al., 2018a] та опублікована стаття про знахідку Сольпуги звичайної на цьому городищі [МОУСИЄНКО et al., 2018c]. Раніше нами була підготовлена стаття щодо обґрунтуванню необхідності створення ботанічного заказника місцевого значення «Старошведський», зокрема наведена його загальна характеристика, обґрунтована созологічна цінність, наведено картографічний та фотографічний матеріали [МОУСИЄНКО et al., 2018b]. Метою цієї статті є оприлюднити анотований список судинних рослин проектного заказника та дати коротку характеристику його флори.

Територія дослідження

Детальна характеристика фізико-географічних умов проєктованого ботанічного заказника «Старошведський» наведена нами в попередній публікації [MOYSIYENKO et al., 2018b], тому тут ми наводимо лише найнеобхідніші відомості.

Відповідно до адміністративно-територіального поділу України проєктований заказник «Старошведський» належить до земель Зміївської та частково Червономаяцької сільських рад Бериславського району Херсонської області. Заказник розташовується на правому березі Дніпра (нині Каховського водосховища) та займає площу 263 га (Рис. 1.).

За геоботанічним районуванням проєктований заказник належить до Дніпровсько-Азовського округу злакових і полиново-злакових степів та подових лук [ГЕОБОТАНІКАЛЬНЕ РАЙОНУВАННЯ..., 1977]. За фізико-географічним районуванням територія досліджень знаходиться в Новорайсько-Дудчанському районі Бузько-Дніпровської низовинної області Причорноморського середньостепового краю [МАРІНУСН et al., 2003].

Проєктований заказник включає 3 основні частини: Костирську і Широку балки та терасу Дніпра між ними. Територія проєктованого ботанічного заказника «Старошведський» характеризується досить високим різноманіттям рослинності та оселищ, що зумовлено як диференціацією природних умов, так і особливостями антропогенної трансформації різних його частин. Окрім домінуючих степових оселищ тут представлені лучні угруповання, чагарникові зарості, штучні лісові насадження, відслонення твердих (вапняків) і м'яких (лесів та глини) порід, а також кліф, узбережжя та акваторія водосховища. Крім того, незначні площі займають рудеральні оселища, які представлені штучними лісовими насадженнями, ґрунтовими дорогами, пасовищними збоями, стихійними кар'єрами та смітниками.

Рис. 1. Картосхема розташування проєктованого ботанічного заказника «Старошведський» в Бериславському районі Херсонської області (1 – Костирська балка, 2 – тераса річки Дніпро, 3 – Широка балка).
Fig. 1. Map of projected botanical reserve “Staroshvedskyi” in the Beryslav district, Kherson region (1 – Kostyrskaya ravine, 2 – Dnipr river terrace, 3 – Shyroka ravine).

Матеріали та методика дослідження

Спеціальні дослідження флори проектного заказника «Старошведський» проводились протягом 2016–2018 років. Дослідженнями була охоплена уся територія заказника протягом вегетаційного періоду, починаючи з кінця березня до початку жовтня: 22.03.2016, 23.04.2016, 23.04.2018, 9–10.05.2016, 10.05.2018, 19.05.2016, 25–28.05.2018, 06.06.2015, 8.09.2017, 10.10.2016. Ідентифікація видів проводилась в лабораторії екології рослин та охорони довкілля Херсонського державного університету. Гербарні зразки зберігаються в колекції Херсонського державного університету (KHER).

У результаті проведених досліджень складений анотований список судинних рослин проектного заказника «Старошведський». Назви видів у анотованому списку розташовані за алфавітом; наводяться, з незначним винятком, за «Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist» [MOSYAKIN & FEDORONCHUK, 1999]. Крім назв таксонів, у списку видів наводиться така інформація: поширення на ділянках заказника (Костирська балка, Широка балка, Тераса Дніпра; відносна частота трапляння на території проектного заказника (рідко, досить рідко, нерідко, досить часто, часто); 2) соцологічний статус, а саме належність до Резолюції № 6 (Додаток 1) Бернської конвенції та Додатку II Оселищної директиви ЄС (Берн., ОД), Червоної книги України (ЧКУ), Червоного списку Херсонської області (ЧСХО) [VASCULAR PLANTS..., 2017; RED DATA BOOK, 2009; CHERVONYI SPYSOK KHERSONSKOI OBLASTI, 2013]

Результати досліджень

Анотований список судинних рослин проектного ботанічного заказника місцевого значення «Старошведський»

- ACER negundo** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
A. tataricum L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
ACHILLEA nobilis L. – тераса Дніпра; досить рідко.
A. pannonica Scheele. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
A. setacea Waldst. et Kit. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
A. taurica M.Bieb. – Костирська балка; нерідко.
AEGILOPS cylindrica Host – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
AGRIMONIA eupatoria L. – Костирська балка, Широка балка; рідко.
AGROPYRON pectinatum (M.Bieb.) P.Beauv. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
ALANTHUS altissima (Mill.) Swingle. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
ALUGA chamaepitys (L.) (Schreb.) – Костирська балка; досить часто.
ALLIUM guttatum Steven – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
A. inaequale Janka – Костирська балка; рідко.
A. paniculatum L. – Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
A. rotundum L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
ALSINE media (L.) Vill. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; рідко.
ALYSSUM desertorum Stapf. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра, часто.
A. hirsutum M.Bieb. – тераса Дніпра; досить рідко.
A. linifolium Stephan ex Willd. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
AMBROSIA artemisiifolia L. – тераса Дніпра; рідко.
AMORPHA fruticosa L. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
AMYGDALUS nana L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко; соцологічний статус: ЧСХО.
ANCHUSA officinalis L. – Костирська балка; рідко.

Астрагал волохатоквітковий
(*Astragalus dasyanthus*)

Рястка Буше
(*Ornithogalum boucheanum*)

Ковила волосиста
(*Stipa capillata*)

Ковила українська
(*Stipa ucraïnica*)

Наголоватки вузьколисті
(*Jurinea stoechadifolia*)

Барвінок трав'янистий
(*Vinca herbacea*)

Рис. 2. Созофіти проектованого ботанічного заказника «Старошведський» (Фото: І.І. Мойсієнко).
Fig. 2. Sozophytes of the planned reserve «Staroshvedskiy» (Photo by Moysiienko I.I.)

- ANISANTHA sterilis** (L.) Nevski – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- A. tectorum** (L.) Nevski – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- ANTHEMIS ruthenica** M.Bieb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- ANTHRISCUS cerefolium** (L.) Hoffm. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- ARABIDOPSIS thaliana** (L.) Heynh. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- ARCTIUM lappa** L. – Костирська балка; рідко.
- ARENARIA serpillifolia** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- ARISTOLOCHIA clematidis** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- ARMENIACA vulgaris** Lam. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; рідко.
- ARTEMISIA absinthium** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- A. austriaca** Jacq. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- A. lerchiana** Weber ex Stechm. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- A. marschalliana** Spreng. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- ASPARAGUS officinalis** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- A. polyphyllus** Steven – Костирська балка; рідко.
- A. verticillatus** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- ASPERUGO procumbens** L. – Широка балка; рідко.
- ASPERULA cynanchica** L. – Костирська балка; досить рідко.
- A. montana** Waldst. et Kit. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- ASTRAGALUS dasyanthus** Pall. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто; созологічний статус: ЧКУ.
- A. onobrychis** L. – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
- A. ponticus** Pall. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко; созологічний статус: ЧКУ.
- A. ucrainicus** M. Pop. et M. Klokov – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
- A. varius** S.G.Gmel. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- ASYNEUMA canescens** (Waldst. et Kit.) Griseb. et Schenk – Широка балка; рідко.
- ATRIPLEX oblongifolia** Waldst. et Kit. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- A. tatarica** L. – Костирська балка, тераса Дніпра; рідко.
- BALLOTA nigra** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- BASSIA sedoides** (Pall.) Aschers. – Широка балка; досить рідко.
- BELLEVALIA sarmatica** (Goergi) Woronow – Костирська балка, Широка балка; досить рідко; созологічний статус: ЧСХО.
- BERBERIS vulgaris** L. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- BERTEROA incana** (L.) DC. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- BOTRIOCHLOA ischaemum** (L.) Keng. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- BROMOPSIS heterophylla** (Klokov) Holub – Костирська балка; рідко; созологічний статус: ЧСХО.
- B. inermis** (Leys.) Holub – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- B. riparia** (Rehm.) Holub – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- BROMUS squarrosus** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- B. wolgensis** Fisch. ex Jacq. – Костирська балка; рідко.
- BRYONIA alba** L. – Костирська балка, Широка балка; рідко.

- BUGLOSSOIDES arvensis** (L.) Johnst. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- CAMELINA microcarpa** Andr. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- CAMPANULA bononiensis** L. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- C. sibirica** L. – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
- CANNABIS sativa** L. – Костирська балка, тераса Дніпра; рідко.
- CAPSELLA bursa-pastoris** (L.) Medik – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- CARDUUS uncinatus** M.Bieb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- CAREX melanostachya** M.Bieb. ex Willd. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- C. praecox** Schreb. – Костирська балка, Широка балка; досить часто.
- C. stenophylla** Wahlenb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- C. supina** Willd. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- CENTAUREA diffusa** Lam. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- C. salonitana** Vis. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
- CERHALARIA uralensis** (Murr.) Schrad. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
- CERASTIUM glutinosum** Fries – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- C. semidecandrum** L. – Костирська балка; досить рідко.
- CERATOCERHALA testiculata** (Crantz) Besser – Костирська балка; рідко.
- CERATOPHYLLUM demersum** L. – Костирська балка, Широка балка, досить рідко.
- CHAETURUS marrubiastrum** (L.) Spreng. – Костирська балка; рідко.
- CHELIDONIUM majus** L. – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
- CHENOPODIUM album** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- CHONDRILLA juncea** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- C. latifolia** M.Bieb. – тераса Дніпра; нерідко.
- CHORISPORA tenella** (Pall.) DC. – тераса Дніпра; рідко.
- CICHORIUM intybus** L. – Костирська балка; рідко.
- CIRSIUM arvense** (L.) Scop. – тераса Дніпра; рідко.
- C. ucranicum** Besser – Костирська балка; рідко.
- C. vulgare** (Savi) Ten. – Костирська балка; рідко.
- CLEISTOGENES bulgarica** (Bornm.) Keng – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- CONSOLIDA orientalis** (J.Gay ex Gren. & Godr.) Schrod. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- C. paniculata** (Host) Schug. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- CONVOLVULUS arvensis** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- C. lineatus** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- COTA tinctoria** J.Gay, – Широка балка; досить рідко.
- COTINUS coggygria** Scop. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- CRATAEGUS leiomonogyna** Klokov – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- CREPIS ramosissima** D'Urv. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- C. rhoeadifolia** M.Bieb. – Широка балка; досить рідко.
- CRUPINA vulgaris** Cass. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- CUSCUTA approximata** Vab. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- C. campestris** Yunck – тераса Дніпра; рідко.
- CYNOGLOSSUM officinale** L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- DESCURAINIA sophia** (L.) Webb ex Prantl – Костирська балка; досить рідко.

- DIANTHUS carbonatus** Klokov – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- D. lanceolatus** Steven – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- D. pseudoarmeria** M.Bieb. – Костирська балка; досить рідко.
- DRABA verna** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- ESCIUM vulgare** L. – Костирська балка; досить рідко.
- ELAEAGNUS angustifolia** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- ELODEA canadensis** Michx. – Костирська балка, Широка балка, досить рідко.
- ELYTRIGIA intermedia** (Host) Nevski – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- E. repens** (L.) Nevski – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- E.stipifolia** (Chern. ex Nevski) Nevski – Широка балка, тераса Дніпра; нерідко; созологічний статус: ЧКУ.
- E. trichophora** (Link) Nevski – Широка балка; рідко.
- ERNEDRA distachya** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко; созологічний статус: ЧСХО.
- ERAGROSTIS minor** Host – Костирська балка; рідко.
- E. suaveolens** A. Beck. ex Claus – тераса Дніпра; рідко.
- EREMOGONE biebersteinii** (Schlecht.) Holub – Костирська балка; рідко.
- E. rigida** (M.Bieb.) Fenzl – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- ERIGERON canadensis** L. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
- ERODIUM cicutarium** (L.) L'Her. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- ERYNGIUM campestre** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- ERYSIMUM canescens** Roth – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
- E. repandum** L. – Широка балка, тераса Дніпра; рідко.
- EUONYMUS europaea** L. – Костирська балка, Широка балка; рідко.
- EUPHORBIA agraria** M.Bieb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- E. leptocaula** Boiss. – Костирська балка, Широка балка; досить часто.
- E. seguierana** Neck – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- E. virgata** Waldst. et Kit. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
- FALCARIA vulgaris** Bernh. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- FALLOPIA convolvulus** (L.) A.Löve – Костирська балка; рідко.
- FESTUCA rupicola** Neuff. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- F. valesiaca** Guadin – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- FILAGO arvensis** L. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- FILIPENDULA vulgaris** Moench – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- FRAXINUS pennsylvanica** Marshall – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- FUMARIA schleicheri** Soy. – Willem. – тераса Дніпра; рідко.
- F. vaillantii** Loisel. – Широка балка; рідко.
- GAGEA bohemica** (Zauschn.) Schult. & Schult.f. – Костирська балка; досить рідко.
- G. bulbifera** (Pall.) Salisb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- G. erubescens** (Besser) Schult. – Костирська балка; досить рідко.
- G. paczorskii** (Zapal.) Grossh. – Костирська балка; досить рідко.
- G. pusilla** (P.W. Schmidt) Schult. et Schult. – Костирська балка, тераса Дніпра; часто.
- GALATELLA villosa** (L.) Rchb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- GALIUM aparine** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- G. humifusum** M.Bieb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- G. ruthenicum** Willd. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- G. spurium** L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.

- G. volhynicum** Pobed. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
GERANIUM divaricatum Ehrh. – Широка балка; рідко.
G. pusillum L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
GEUM urbanum L. – Широка балка; рідко.
GLEDITSIA triacanthos L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
GONIOLIMON besserianum (Schult.) Kuhn. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
GONIOLIMON tataricum (L.) Boiss. – тераса Дніпра; рідко.
GRINDELIA squarrosa (Pursh) Dun. – Костирська балка; рідко.
НАРЛОФІЛЛУМ suaveolens (DC.) G.Don. fil. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
HELICHRYSUM arenarium (L.) Moench – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
HELIOTROPIMUM europaeum L. – Широка балка; рідко.
H. suaveolens M.Bieb. – тераса Дніпра; рідко.
HERNIARIA besserii Fisch. ex Hornem. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
HERACIUM virosum Pall. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
HEROCHLOË repens (Host.) P.Beauv. – Костирська балка; досить рідко.
HOLOSTEUM umbellatum L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
HYACINTHELLA leucophaea (C.Koch.) Schug. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто; созологічний статус: ЧСХО.
HYLOTELEPHIUM stepposum (Boriss.) Tzvelev – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
HYOSCYAMUS niger L. – Костирська балка; рідко.
HYPERICUM elegans Steph. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
H. perforatum L. – Костирська балка; рідко.
IRIS pumila L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
ЯСОВАБА erucifolia (L.) G.Gaertn. , В.Mey. & Scherb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
JUGLANS regia L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
JURINEA arachnoidea Bunge – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
J. cyanoides (L.) Rchb. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко; созологічний статус: Vern.
J. multiflora (L.) Pedtsch. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
J. stoechadifolia (M.Bieb.) DC. – Костирська балка; рідко; созологічний статус: ЧСХО.
KALI australis (R.Br.) Akhani & Roalson – тераса Дніпра; досить рідко.
КОСНІА prostrata (L.) Schrad. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
K. scoparia (L.) Schrad. – тераса Дніпра; рідко.
KOELERIA cristata (L.) Pers. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
K. moldavica M.Alexeenko – Широка балка; рідко.
LACTUCA serriola Torner – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
L. tatarica (L.) C.A. Mey – тераса Дніпра, рідко.
LAMIUM amplexicaule L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра, часто.
LAPPULA patula (Lehm.) Menyh. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
L. squarrosa (Retz.) Dumort. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
LATHYRUS tuberosus L. – Костирська балка; рідко.
LAVATERA thuringiaca L. – Костирська балка, Широка балка; рідко.

- LEMNA minor** L. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
LEONTODON biscutellifolius DC. – Костирська балка; рідко.
LEONURUS glaucescens Bunge – Костирська балка, Широка балка; рідко.
LEPIDIUM draba L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
L. perfoliatum L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
L. ruderale L. – Костирська балка; рідко.
LIGUSTRUM vulgare L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
LIMONIUM bungei (Claus) Gamajun. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
LINARIA biebersteinii Besser – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
L. genistifolia (L.) Mill. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
LINUM austriacum L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
L. hirsutum L. – Костирська балка; досить рідко.
LONICERA tatarica L. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
MALUS domestica Borkh. – Широка балка; рідко.
MARRUBIUM praecox Janka – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
MEDICAGO falcata L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
M. lupulina L. – Костирська балка; рідко.
M. minima (L.) Bartalini – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
MELANDRIUM album (Mill.) Garcke – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
MELICA transsilvanica Schur – тераса Дніпра; досить рідко.
MELILOTUS albus Medik. – тераса Дніпра; рідко.
M. officinalis (L.) Pall. – Костирська балка; нерідко.
MICROTHLASPI perfoliatum (L.) F.K. Meyer – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
MINUARTIA hypanica Klokov – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
MORUS alba L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
MYOSOTIS arvensis (L.) Hill – Костирська балка, Широка балка; рідко.
M. micrantha Pall. ex Lehm. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
MYRIOPHYLLUM spicatum L. – Костирська балка, Широка балка, досить рідко.
NERETA cataria L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
N. pannonica L. – Костирська балка; досить рідко.
N. ucranica L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
NIGELLA arvensis L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
NONEA pulla (L.) DC. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
OVERNA cserei (Baumg.) Ikonn. – Костирська балка, тераса Дніпра; рідко.
ODONTITES luteus (L.) Clairv. – Костирська балка; рідко.
ONOBRYCHIS gracillis Besser – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
ONOPORDON acanthium L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
ONOSMA visianii Clementi – Костирська балка; досить рідко.
ORIGANUM vulgare L. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
ORNITHOGALUM boucheanum (Kunth) Aschers. – Костирська балка; рідко; созологічний статус: ЧКУ.
O. kochii Parl. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
OROBANCHE sp. – Костирська балка; рідко.
OTITES densiflorus (D'Urv.) A.Grossh. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
PAPAVER rhoeas L. – Костирська балка; досить рідко.
P. stevenianum Mikheev – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.

- RHLOMIS pungens** Willd. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- P. tuberosa** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- RHRAGMITES australis** (Cav.) Trin. ex Steud. – тераса Дніпра; досить рідко.
- PICRIS hieracioides** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- PILOSELLA echioides** (Lumn.) F.Schultz et Sch. Bip. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- P. officinarum** F.Schultz. et Sch. Bip. – Костирська балка; рідко.
- PIMPINELLA saxifraga** L. – Костирська балка; рідко.
- PINUS palassiana** D.Don. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
- PLANTAGO lanceolata** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- P. urvillei** Opiz – Костирська балка; досить рідко.
- PLECONAX subconica** (Friv.) Šourková – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- POA angustifolia** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- P. annua** L. – тераса Дніпра; рідко.
- P. bulbosa** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- P. compressa** L. – Костирська балка; рідко.
- P. pratensis** L. – Костирська балка; рідко.
- P. sterilis** M.Bieb. – Костирська балка; рідко; созологічний статус: ЧСХО.
- POLYGONUM aviculare** L. s.str. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- POPULUS nigra** L. – тераса Дніпра; досить рідко.
- POTAMOGETON crispus** L. – Костирська балка, Широка балка, нерідко.
- P. lucens** L. – Костирська балка, Широка балка, нерідко.
- P. perfoliatus** L. – Костирська балка, Широка балка, нерідко.
- POTENTILLA argentea** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- P. astracanica** Jacq. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- P. laciniosa** Kit. et Nestl. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- P. recta** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- P. reptans** L. – Костирська балка; рідко.
- POTERIUM polygamum** Waldst. et Kit. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- PRUNUS cerasifera** Ehrh. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
- P. spinosa** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- PSEPHELLUS marschallianus** (Spreng.) Mikheev – Костирська балка; рідко.
- PSEUDOLYSIMACHION spicatum** (L.) Opiz – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- PTEROTHECA sancta** (L.) C.Koch – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- PYRUS communis** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
- QUERCUS robur** L. – тераса Дніпра; досить рідко; созологічний статус: ЧСХО.
- RANUNCULUS calthifolius** (Rchb.) Bluff, Nees et Schauer – Костирська балка; досить рідко.
- R. illyricus** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- R. oxyspermus** Willd. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
- RESEDA lutea** L. – Широка балка; рідко.
- RHAMNUS cathartica** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- ROBINIA pseudoacacia** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
- ROCHELIA retorta** (Pall.) Lipsky – Костирська балка; досить рідко.
- ROSA canina** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.

- R. corymbifera** Borkh. – Костирська балка; нерідко .
RUMEX patientia L. – Костирська балка; досить рідко.
SALIX alba L. – Широка балка; рідко.
S. babylonica L. – Костирська балка; рідко.
SALVIA aethiopsis L. – Костирська балка; нерідко.
S. betonicaefolia Ettl. – Костирська балка; рідко.
S. nemorosa L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
S. nutans L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
SAMBUCUS nigra L. – Костирська балка, Широка балка; досить часто.
SCABIOSA ochroleuca L. – Костирська балка, Широка балка; рідко.
SCLEROCHLOA dura (L.) P.Beauv. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
SCORZONERA mollis M.Bieb. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
S. stricta Hornem. – Костирська балка, тераса Дніпра;нерідко.
S. taurica M.Bieb. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
SCUTELLARIA galericulata L. – тераса Дніпра; рідко.
SECURIGERA varia (L.) Lassen – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
SENECIO vernalis Waldst. et Kit. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
SERRATULA erucifolia (L.) Boriss. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
S. radiata (Waldst. et Kit.) M.Bieb. – Костирська балка; рідко.
SESELI tortuosum L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
SETARIA viridis (L.) P.Beauv. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
SIDERITIS montana L. – тераса Дніпра; досить рідко.
SILENE longiflora Ehrh. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
SOLANUM nigrum L. – тераса Дніпра; рідко.
SONCHUS oleraceus L. – Костирська балка; рідко.
SPIRAEA hypericifolia L. – Костирська балка; рідко.
STACHYS recta L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
STIPA cappilata L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто; созологічний статус: ЧКУ.
S. lessingiana Trin. et Rupr. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто; созологічний статус: ЧКУ.
S. pulcherrima K.Koch – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко; созологічний статус: ЧКУ.
S. ucrainica P. Smirn. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто; созологічний статус: ЧКУ.
SYSIMBIUM altissimum L. – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
S. loeselii L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
S. polymorphum (Murray) Roth – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
TANACETUM millefolium (L.) Tzvelev – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
TARAXACUM erythrospermum Andr. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
T. officinale Wigg. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
T. serotinum (Waldst. et Kit.) Poir. – Костирська балка; нерідко.
TEUCRIUM chamaedrys L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
T. polium L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.

- THALICTRUM minus** L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
THESIUM arvense Horvatovszky – Костирська балка, тераса Дніпра; нерідко.
THYMELAEA passerina (L.) Coss. et Germ. – Широка балка; досить рідко.
THYMUS marschallianus Willd. – Широка балка; досить рідко.
T. x dimorphus Klokov et Shost. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
TORILIS japonica (Houtt.) DC. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
TRAGOPOGON dubius Scop. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
TRIFOLIUM arvense L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
T. diffusum Ehrh. – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
T. repens L. – Костирська балка; рідко.
TRIGONELLA monspeliaca L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
TULIPA biebersteiniana Schult. et Schult.f. s.l. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко; созологічний статус: ЧКУ.
T. gesneriana L. – тераса Дніпра; рідко; созологічний статус: ЧКУ.
TURRITIS glabra L. – тераса Дніпра; рідко.
ULMUS campestris L. – Костирська балка; досить рідко.
U. laevis Pall. – Широка балка; досить рідко.
U. pumila L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
URTICA dioica L. – Широка балка; рідко.
VALERIANA tuberosa L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
VALERIANELLA carinata Loisel. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
V. pumila (L.) DC. – Костирська балка; рідко.
VERBASCUM chaixii Vill. – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
V. lychnitis L. – Широка балка, тераса Дніпра; нерідко.
V. phoeniceum L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
VERONICA arvensis L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
V. austriaca L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
V. hederifolia L. – Костирська балка, тераса Дніпра; досить рідко.
V. polita Fries – Костирська балка; досить рідко.
V. praecox All. – тераса Дніпра; досить рідко.
V. prostrata L. – Костирська балка, Широка балка; нерідко.
V. triphyllos L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить часто.
V. verna L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
VICIA hirsuta (L.) S.F. Gray – Костирська балка; досить рідко.
V. tenuifolia Roth – Костирська балка, Широка балка; досить рідко.
V. villosa Roth – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
VINCA herbacea Waldst. et Kit. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко; созологічний статус: ЧСХО.
VIOLA ambigua Waldst. et Kit. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
V. kitaibeliana Roem. et Schult. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.
V. odorata L. s.l. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; досить рідко.
VITIS sylvestris C.C.Gmel. – тераса Дніпра; рідко; созологічний статус: ЧСХО.
XANTHIUM albinum (Widd.) H.Scholz – Широка балка, тераса Дніпра; рідко.
XERANTHEMUM annuum L. – Костирська балка, Широка балка, тераса Дніпра; часто.

Обговорення

Анотований список флори судинних рослин проектного ботанічного заказника «Старошведський» включає 359 видів судинних рослин, що відносяться до 222 родів, 68 родин, 3 класів та 2 відділів. Переважна більшість видів належить до відділу *Magnoliophyta*. Також у складі дослідженої флори представлені види відділу *Pinophyta* – автохтонний *Ephedra distachya* та аллохтонний *Pinus palassiana*. Провідними родинами флори є *Asteraceae* (58 видів або 16,2 %), *Poaceae* (35, 9,7 %), *Lamiaceae* (24, 6,7 %), *Fabaceae* (23, 6,4 %), *Brassicaceae* (20, 5,6 %), *Rosaceae* (19, 5,3 %), *Caryophyllaceae* (17, 4,7 %), *Boraginaceae* (13, 3,6 %), *Veronicaceae* (11, 3,1%) та *Ranunculaceae* (8, 2,2 %). В спектрі провідних родів домінують *Veronica* (8 видів, або 2,2 %), *Poa* (6, 1,7 %), *Astragalus*, *Gagea*, *Galium*, *Potentilla* (по 5 видів, 1,4 %), *Achillea*, *Allium*, *Artemisia*, *Carex*, *Elytrigia*, *Euphorbia*, *Jurinea*, *Salvia*, *Stipa* (по 4 види або 1,1 %). Спектр провідних родів та родин заказника є досить типовим для флори Правобережного Злакового Степу [КРУТСКА, 1985].

Найбільше видове багатство спостерігається в Костирській балці (330 видів або 91,9 % від загальної кількості видів). Флористичне багатство інших двох ділянок проектного заказника є досить подібним: тераса Дніпра – 254 види, або 70,8 % та Широка балка – 240 видів, або 66,9 %. За частотою трапляння види флори заказника розподілилися таким чином: 81 вид трапляється «рідко», 88 – «досить рідко», 80 – «нерідко», 39 – «досить часто» та 71 – «часто».

Більшість видів флори проектного заказника є аборигенними рослинами (279 видів або 77,7 %). Його функціонування направлене насамперед на збереження степових екосистем, про що свідчить суттєве переважання степових рослин (171 вид, або 44,8 %) над іншими фітоценотичними групами. В складі флори заказника налічується 123 види (34,2 %) несинантропних рослин. Високе представництво аборигенних, степових та несинантропних рослин вказує на досить добру збереженість природних комплексів об'єкту, що створюється. Також у складі флори відмічено 80 (12,3 %) адвентивних видів рослин, які здебільшого приурочені до порушених ділянок (штучних лісових насаджень, ґрунтових доріг, ділянок з надмірним випасом, стихійних кар'єрів та смітників). Крім того адвентивні рослини у досить великій кількості представлені по днищах балок, куди їх діаспори потрапляють за допомогою води з прилеглих полів.

Проектований заказник має високу соціологічну цінність на регіональному, національному та міжнародному рівні (Рис. 2.). На регіональному рівні його природоохоронне значення репрезентують 10 видів рослин, що включені до Червоного списку Херсонської області [CHERVONYI SPYSOK KHERSONSKOI OBLASTI, 2013] (*Amygdalus nana*, *Bellevalia sarmatica*, *Bromopsis heterophylla*, *Ephedra distachya*, *Hyacinthella leucophaea*, *Jurinea stoechadifolia*, *Poa sterilis*, *Quercus robur*, *Vinca herbacea*, *Vitis sylvestris*). Висока соціологічну цінність національного рівня зумовлена зростанням тут 10 видів рослин, що належать до Червоної книги України [RED DATA BOOK, 2009] (*Astragalus dasyanthus*, *A. ponticus*, *Elytrigia stipifolia*, *Ornithogalum boucheanum*, *Stipa capillata*, *S. lessingiana*, *S. pulcherrima*, *S. ucrainica*, *Tulipa biebersteiniana*, *T. gesneriana*) та 6 раритетних рослинних угруповань, включених до Зеленої книги України [ZELENA KNYHA UKRAINY, 2009] (*Amygdaleta nanae*, *Elytrigieta stipifoliae*, *Stipeta capillatae*, *Stipeta lessingianae*, *Stipeta pulcherrimae*, *Stipeta ucrainicae*). Соціологічне значення міжнародного рівня зумовлене зростанням тут рослини, що включена до Резолюції № 6 (Додаток 1) Бернської конвенції та Додатку II Оселищної директиви ЄС – *Jurinea cyanooides*. А також тим, що більшість території проектного заказника є оселищами Резолюції № 4 Бернської конвенції (Е1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи та F3.247 Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарості) та Додатку I Оселищної директиви ЄС (62C0 Понтично-сарматські степи та 40C0 Понтично-

сарматські листопадні чагарникові зарості) [TŁUMACZNYI POSIBNYK, 2015]. Враховуючи високу соціологічну цінність даної території, необхідно якнайшвидше створити тут ботанічний заказник місцевого значення «Старошведський».

Подяки

Дослідження здійснені за підтримки Шведського Наукового Комітету (Vetenskapsrådet) project N 2012–06112.

References

- CHERVONYI SPYSOK KHERSONSKOI OBLASTI (2013). Rishenia XXVI sesii Khersonskoi oblasnoi rady VI sklykannia № 893 vid 13.11.2013. Kherson: 13 p. (in Ukrainian).
- DEMBICZ I., MOYSIYENKO I.I., SHAPOSHNIKOVA A., VYNOKUROV D., KOZUB Ł., SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B. (2016). Isolation and patch size drive specialist plant species density within steppe islands: a case study of kurgans in southern Ukraine. *Biodiversity and Conservation*: 2289–2307. doi: 10.1007/s10531-016-1077-y
- DEMBICZ I., SZCZEPARSKA L., MOYSIYENKO I.I., WÓDKIEWICZ M. (2018). High genetic diversity in fragmented *Iris pumila* L. populations in Ukrainian steppe enclaves. *Basic and Applied Ecology*, **28**: 37–47
- DEMOKHIN V.A., PELYKH V.G., POLUPAN M.I., VEZYCHKO V.A., SOLOVEI V.B. (2007). Soil resources of the Kherson region, their productivity and rational use. Kyiv: Circulation, 132 p. (in Ukrainian)
- DENGLER J., WAGNER V., DEMBICZ I., GARCÍA-MIJANGOS I., NAQINEZHAD A., BOCH S., CHIARUCCI A., CONRADI T., FILIBECK G., GUARINO R., JANIŠOVÁ M., STEINBAUER M.J., AČIĆ S., ACOSTA A.T.R., AKASAKA M., ALLERS M.-A., APOSTOLOVA I., AXMANOVÁ I., BAKAN B., BARANOVA A., BARDY-DURCHHALTER M., BARTHA S., BAUMANN E., BECKER T., BECKER U., BELONOVSKAYA E., BENGTTSSON K., LUIS BENITO ALONSO J., BERASTEGI A., BERGAMINI A., BONINI I., BRUUN H.H., BUDZHAK V., BUENO A., CAMPOS J.A., CANCELLIERI L., CARBONI M., CHOCARRO C., CONTI L., CZARNECKA-WIERA M., DE FRENNE P., DEÁK B., DIDUKH YA.P., DIEKMANN M., DOLNIK C., DUPRÉ C., ECKER K., ERMAKOV N., ERSCHBAMER B., ESCUDERO A., ETAYO J., FAJMONOVÁ Z., FELDE V., FERNÁNDEZ CALZADO M.R., FINCKH M., FOTIADIS G., FRACCHIOLLA M., GANEVA A., GARCÍA-MAGRO D., GAVILÁN R.G., GERMANY M., GILADI I., GILLET F., GIUSSO DEL GALDO G.P., GONZÁLEZ J.M., GRYTNES J.-A., HÁJEK M., HÁJKOVÁ P., HELM A., HERRERA M., HETTENBERGEROVÁ E., HOBOHM C., HÜLLBUSCH E.M., INGERPUU N., JANDT U., JELTSCH F., JENSEN K., JENTSCH A., JESCHKE M., JIMÉNEZ-ALFARO B., KAČKI Z., KAKINUMA K., KAPFER J., KAVGACI A., KELEMEN A., KIEHL K., KOYAMA A., KOYANAGI T.F., KOZUB Ł., KUZEMKO A., KYRKJEEIDE M.O., LANDI S., LANGER N., LASTRUCCI L., LAZZARO L., LELLI C., LEPS J., LÖBEL S., LUZURIAGA A.L., MACCHERINI S., MAGNES M., MALICKI M., MARCENÒ C., MARDARI C., MAUCHAMP L., MAY F., MICHELSEN O., MESA J.M., MOLNÁR Z., MOYSIYENKO I.I., NAKAGA Y.A., NATCHEVA R., NOROOZI J., PAKEMAN R.J., PALPURINA S., PÄRTEL M., PÄTSCH R., PAULI H., PEDASHENKO H., PEET R.K., PIELECH R., PIPENBAHER N., PIRINI C., PLESKOVÁ Z., POLYAKOVA M.A., PRENTICE H.C., REINECKE J., REITALU T., RODRÍGUEZ-ROJO M.P., ROLEČEK J., RONKIN V., ROSATI L., ROSÉN E., RUPRECHT E., RUSINA S., SABOVLJEVIĆ M., SÁNCHEZ A.M., SAVCHENKO G., SCHUHMACHER O., ŠKORNIK S., SPERANDII M.G., STANIASZEK-KIK M., STEVANOVIĆ-DAJĆ Z., STOCK M., SUCHROW S., SUTCLIFFE L.M.E., SWACHA G., SYKES M., SZABÓ A., TALEBI A., TĀNASE C., TERZI M., TÖLGYESI C., TORCA M., TÖRÖK P., TÓTHMÉRÉSZ B., TSAREVSKAYA N., TSIRIPIDIS I., TZONEV R., USHIMARU A., VALKÓ O., VAN DER MAAREL R., VANNESTE T., VASHENYAK I.U., VASSILEV K., VICIANI D., VILLAR L., VIRTANEN R., VITASOVIĆ KOSIĆ I., WANG YU., WEISER F., WENT J., WESCHE K., WHITE H., WINKLER M., ZANIEWSKI P.T., ZHANG H., ZIV Y., ZNAMENSKIY S., BIURRUN I. (2016). Assessing plant diversity and composition in grasslands across spatial scales: the standardised EDGG sampling methodology. *Bulletin of the Eurasian Dry Grassland Group*, **32**: 13–30.
- GEOBOTANICAL ZONING OF THE UKRANINAN SSR (1977). Lavrenko E.M. (ed). Kyiv: Academy of Sciences of the USSR, 306 p. (in Ukrainian)
- KRYTSKA L.I. (1985). Analiz flory stepiv ta vapnyakovy`x vidslonen` Pravoberezhnogo zlakovogo stepu. *Ukr. Bot. J.*, **42**(2): 1–5. (in Ukrainian)
- MARYNYCH O.M., PARKHOMENKO G.O., PETRENKO O.M., SHYSHCHENKO P.G. (2003). An improved scheme of physical-geographical zoning of Ukraine. *Ukr. Bot. J.*, **60**(1): 17–23. (in Ukrainian)
- MOYSIYENKO I.I., DEMBICZ I., SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B., ZACHWATOWICZ M., KUNS B., ZAKHAROVA M. (2018 a). Ancient settlements as refuges for steppe flora in southern Ukraine. *Vegetation survey 90 years after the publication of Braun–Blanquet’s textbook – new challenges and concepts Materials of the 27th Congress of the European Vegetation Survey, Wrocław (Poland), 23–26 May, 2018*: 13.
- MOYSIYENKO I.I., BRIAN KUNS, DAYNEKO P.M. (2018 b). An projected botanical reserve «Staroshvedsky» (Kherson region, Ukraine). *Chornomors`k. bot. z.*, **14**(4): 6–26. (In Ukrainian)

- MOYSIYENKO I.I., RADZIKOWSKI P., ROMAN E., DEMBICZ I. (2018c). New records of Camel Spider (*Galeodes araneoides* (Pallas, 1772) in the Kherson region (Ukraine). *Ukrainian Entomological Journal*, **2**(15): 56–58.
- MOYSIYENKO I.I., SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B. (2006). The flora of kurgans in the desert Steppe zone of southern Ukraine. *Chornomors'k. bot. z.*, **2**(1): 5–35.
- MOYSIYENKO I.I., SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B., DEMBICZ I., SHAPOSHNIKOVA A. (2015). Preservation of phytodiversity on the kurgans. *Scriptorium nostrum*, **1–2**: 261–280.
- RED DATA BOOK OF UKRAINE. Vegetable Kingdom (2009). Didukh Ya.P. (ed). Kyiv: Globalconsaltyng, 912 p. (in Ukrainian)
- SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B., MOYSIYENKO I.I. (2006). The Flora of Kurgans in the West Pontic Grass Steppe Zone of Southern Ukraine. *Chornomors'k. bot. z.*, **2**(2): 14–44.
- TLUMACHNYI POSIBNYK oselyshch Rezoliutsii № 4 Bernskoi konventsii, shcho znakhodiatsia pid zahrozoiu i potrebiuit spetsialnykh zakhodiv okhorony. Persha versiia adaptovanoho neofitsiinoho perekladu z anhliiskoi (tretoho proektu ofitsiinoi versii 2015 roku) (2017). Kuzemko A., Sadohurska S., Vasyliuk O. (ed). Kyiv, 124 p. (in Ukrainian)
- VASCULAR PLANTS OF THE EMERALD NETWORK of Ukraine under protection of the Bern Convention (2017). V.A. Solomakha. (ed). Zhytomyr, 152 p. (in Ukrainian).
- ZELENA KNYHA UKRAINY (2009). Didukh Ya.P. (ed). Kyiv: Alterpres, 448 p. (in Ukrainian).

Рекомендує до друку
Дубина Д.В.

Отримано 04.02.2019

Адреси авторів:

I.I. Мойсієнко
Херсонський державний університет
вул. Університетська 27
Херсон 73000
Україна
e-mail: ivan.moysiienko@gmail.com

Authors' addresses:

I.I. Moysiienko
Kherson State University
Universytetska Str. 27,
Kherson 73000
Ukraine
e-mail: ivan.moysiienko@gmail.com

P.M. Дайнеко
Херсонський державний університет
вул. Університетська 27
Херсон 73000
Україна
e-mail: daynekopm@gmail.com

P.M. Dayneko
Kherson State University
Universytetska Str. 27,
Kherson 73000
Ukraine
e-mail: daynekopm@gmail.com

M. Zachwatowicz
Faculty of Biology, University of Warsaw,
ul. I. Miecznikowa 1,
02–096 Warsaw, Poland;
e-mail: m.zachwatowicz@uw.edu.pl

M. Zachwatowicz
Faculty of Biology, University of Warsaw,
ul. I. Miecznikowa 1,
02–096 Warsaw, Poland;
e-mail: m.zachwatowicz@uw.edu.pl

I. Dembicz
Department of Plant Ecology and Environmental
Conservation, Faculty of Biology, University of
Warsaw,
ul. Żwirki i Wigury 101,
02–089 Warsaw, Poland;
e-mail: i.dembicz@biol.uw.edu.pl

I. Dembicz
Department of Plant Ecology and Environmental
Conservation, Faculty of Biology, University of
Warsaw,
ul. Żwirki i Wigury 101,
02–089 Warsaw, Poland;
e-mail: i.dembicz@biol.uw.edu.pl

B. Sudnik–Wójcikowska,
Department of Environmental Botany, Warsaw
University,
Al. Ujazdowskie 4,
00–478 Warsaw, Poland;
e-mail: barbara.sudnik@uw.edu.pl

B. Sudnik–Wójcikowska,
Department of Environmental Botany, Warsaw
University,
Al. Ujazdowskie 4,
00–478 Warsaw, Poland;
e-mail: barbara.sudnik@uw.edu.pl